

Espoon ympäristöyhdistys ry
Villa Apteekki, Pappilantie 5, 02770 Espoo
Vastine pyydetään lähettämään sähköisesti osoitteeseen virpi.sahi@sll.fi

**Teknisen ja ympäristötoimen asiakaspalvelu
PL 41, 02070 ESPOON KAUPUNKI**

ASIA: Lausunto Friisinkallion luonnonsuojelun hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnoksesta

Espoon ympäristöyhdistys on perehtynyt suojelun hoito- ja käyttösuunnitelmaluonnokseen kommentoi sitä seuraavasti.

1. Johdanto

Alueen kuvausta olisi hyvä täydentää maininnalla siitä, että alueesta merkittävä osa on vanha- ja lahoppuustoista, luonnontilaisen kaltaista kangas- ja kalliometsää.

6. Kasvillisuus ja luontotyypit

Alueen kasvillisuuskuviointi on tehty ammattitaitoisesti ja runsas kuvitus elävöittää erinomaisesti tekstiä. Erityisen ansiokasta on alueen pohjoisrinteen pienvesi- ja lehtotyypin aikaisempaa selkeämpi kuvaaminen ja rajaaminen, mikä auttaa toivottavasti virkistyskäytön kestävässä ohjaamisessa. Olisi kuitenkin tarpeen laatia myös yhteenveto, josta kävisi ilmi alueen kangas-, kallio- ja lehtometsien ikä, metsien puuston luonnontilaisuuden aste sekä lahoppuustoisuus.

Koska kyseessä on suojelun alue, on jossakin määrin erikoinen valinta painottaa arvottamisessa talousmetsien pienialaisten ja taloudellisesti vähämerkityksellisten metsälakikohteiden esiintymistä. Metsälakihan ei edes ole voimassa luonnonsuojelun alueilla, kuten ei myöskään asemakaavoitetuilla virkistysalueilla tai rakentamiseen kaavoitetuilla alueilla, mikä kertoo selkeästi sen, mihin tarkoitukseen metsälain 10 § on alunperin suunniteltu.

Friisinkallion kohdalla alueen luonne "vanhan metsän" luonteisena alueena antaisi erityiset perusteet käyttää luokittelussa METSO-ohjelman luonnontieteellisiä valintaperusteita tai luontodirektiivin luontotyyppisiä, jolloin alueen luontotyyppiä (mm. boreaalisten luonnonmetsien määrä) olisi vertailukelpoinen mm. luontotyyppiselvitettyihin Viherkehän suojelun alueisiin. Jonkinasteinen täydentävä yhteenveto alueen merkityksestä mm. METSO-ohjelman elinympäristöjen kannalta olisi epäilemättä mahdollista tehdä jälkikäteenkin.

Kuvan 5.3 selitteessä ("*Arvokkaimmat luontotyypit*") tulee yksilöidä tarkemmin, mistä luontotyypeistä varsinaisesti on kysymys korjaamalla selite muotoon *Alueelta havaitut metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöt sekä vesilain luontotyypit*. Tarve yksilöidä tarkemmin arvokkaiden luontotyyppien laatu johtuu siitä, että on melko lailla arveluttavaa arvottaa suojelun alueen metsäisiä luontoarvoja sellaisten erillislakien pohjalta, joista kaikki kangasmetsät ovat ei-luonnonsuojelubiologisin perustein rajattu keinotekoisesti pois.

On todennäköistä, että alueen pohjoisosan rehevät, jonkin verran tervaleppää sisältävät lehdot eivät täytä luonnonsuojelulain 29 § tervaleppäkorven kovin tiukoiksi määriteltyjä kriteerejä, vaikka hyvin arvokkaita erityiskohteita toki ovatkin.

7. Liito-orava

Liito-oravaselvitys on toteutettu motivoituneesti ja onnistuen. Havaittujen kolopuiden vähäinen määrä antaa hyvän syyn pöntöttää aluetta liito-oravalle ja varpuspöllölle sopivilla pöntöillä.

8.2 Yhteenveto linnustosta

Luonnoksessa todetaan, että "*alueella ei havaittu keväällä 2016 uhanalaisia tai suojelua vaativia lajeja*". Havaituista lajeista idänuunilintu on vuoden 2015 uhanalaistarkastelussa todettu hemiboreaalisella vyöhykkeellä alueellisesti uhanalaiseksi (RT).

9. Alueen luontoa uhkaavia tekijöitä

Perustelematon spekulatio alueen varjoisan pohjoisrinteen iäkkäiden kuusten kuolemasta mahdollisen kirjanpainajatuhon seurauksena on syytä poistaa. Friisinkallion varjoisa pohjoisrinne tuskin on mikään kirjanpainajatuhon kohde, vaan alueen iäkkäät kuuset ovat hyvin suurella todennäköisyydellä kuolleet muihin luontaisiin tekijöihin (ikä, reagointi aikaisempien vuosien kuivuuteen jne). Teeman käsittely ei kuulu luonnonsuojelun alueen hoito- ja käyttösuunnitelmaan, vaikka kirjanpainajahuolta on Espoossa aikaisempina vuosina lietsottu voimallisesti muun muassa Pohjois-Espoon metsäsuunnitelman yhteydessä. Sopivalla esiintymistiheydellä kirjanpainaja on pelkästään merkki metsien perusterveydestä ja lisäksi laji on avainlaji, jonka esiintymisestä iso joukko muita lahoppulajeja hyötyy.

Uhka-analyysiin on sen sijaan syytä liittää katsaus alueen pohjoispuolisiin kaavoihin (mm. työn alla oleva Holmanpuiston kaava Puolarmetsän sairaalan itäpuolella), jotka pahimmillaan eristävät tällä hetkellä hyvin Keskuspuistoon kytkeytyneen Friisinkallion metsäalueen irralliseksi ulokkeeksi, joka liittyy muihin Keskuspuiston metsiin ainoastaan yhden koillisosan viheryhteyden varassa.

10. Hoidon ja käytön tavoitteet

Suojelun tavoitteisiin on kasvillisuuden ja luontotyyppien osalta syytä kirjoittaa myös alueen metsien mahdollisimman luonnontilaisen kehityksen turvaaminen.

11. Toimenpide-ehdotukset

Esitetyt toimenpide-ehdotukset ovat pääosin hyviä ja toteuttamiskelpoisia. Suunnitelmassa mainitusta lehtopöllön pöntöttämisestä on syytä luopua liito-oravan suojelun takia. Nykyisen tiedon perusteella liito-orava on lajina vaarantunut ja lehtopöllö säilyväksi ilman suojelutoimiakin arvioitu, joten suojelun prioriteettien pitäisi olla selkeät.

11.4. Metsänhoito-osa

Suunnitelmassa on hyvä tuoda selkeämmin julki se, että pääosa nyt suojellusta alueesta on ollut useita vuosikymmeniä varsinaisen metsänhoidon ulkopuolella, mikä näkyy muun muassa luonnontilaisen kaltaisen metsän rakennepiirteinä sekä lahopuun merkittävänä runsautena monilla kuvioilla. Niilläkin kuvioilla, joilla metsänhoitoa on harjoitettu, kyse on ollut enimmäkseen muusta kuin talousmetsien normaaleista harvennus- ja uudistushakkuutoimista.

Polkujen ympäristön puuston käsittelyssä on syytä noudattaa harkintaa ja keskittyä aivan polkujen lähivyöhykkeen aidosti kaatumavaarallisiin puihin sekä joidenkin polkujen kohdalla polun välittömän reunavyöhykkeen pienpuuston (lähinnä pihlaja) ajoittaiseen poistoon, mikäli se tunkee reiteille. Kaadettavien puiden jättäminen maastoon kokonaisina maalahopuina tulisi kirjata hoito- ja käyttösuunnitelmaan, Nykyinen kirjaus jättää jopa hieman auki sen, jäävätkö kaadettavat puut alueelle vai eivät (*"Polkujen varsilta poistetaan vaaralliset ja kulkua haittaavat puut"*). Asian voisi kirjata hoito- ja käyttösuunnitelmaan esimerkiksi seuraavasti: *Pääpolkujen varsilta voidaan kaataa maalahopuiksi aidosti kaatumavaaralliset puut, jotka jätetään maastoon kokonaisina. Lisäksi ajoittain ja paikoittain voi olla tarvetta raivata kulkua haittaavaa pienpuustoa polkujen reunalta.*

Muuta

Espoon ympäristöyhdistys tukee sitä, että Friisinkallion kaltaisille virkistyskäytön kannalta tärkeille luonnonsuojelualueille laaditaan jatkossakin hoito- ja käyttösuunnitelmia.

Suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmien yhteydessä tehtävät luontotyyppi- ja lajistoselvitykset tarjoavat parhaimmillaan mahdollisuuksia monipuolistaa luontotiedon tuottoa. Espoossa kaavojen luontoselvitysten painotukset ovat kaventaneet etenkin lajistotiedon tuottoa voimakkaasti luontodirektiivin tiettyihin lajeihin ja lajiryhmiin sekä lintuihin. Muun muassa Friisinkallion alueella olisi ollut kaikki perusteet selvittää tehtyjen liito-orava- ja lintuselvitysten lisäksi vaikkapa lahopuiden sammal- ja kääväkäsajistoa. Näiden lajiryhmien osalta Friisinkalliolla olisi merkittävää potentiaalia myös vaateliiden ja uhanalaisten lajien esiintymiseen.

Friisinkallion lajistotietoihin voi lisätä alueen keskiosan vanhasta kuusivaltaisesta metsästä (kasvillisuuskuvio 12) keväällä 2015 havaitut (Keijo Savola, kirjallinen tiedoksianto Espoon ympäristöyhdistykselle 13.10.2016) oravuotikan (*Asterodon ferruginosus*), ruostekäävän (*Phellinus ferrugineofuscus*, RT) ja riukukäävän (*Phellinus viticola*), jotka ovat kaikki luonnonsuojelullisesti arvokkaiden vanhojen kuusimetsien indikaattorilajeja.

Lopuksi, suojelualueiden metsäisiä luontoarvoja tulee kaikissa hoito- ja käyttösuunnitelmissa kuvailla parhaiden saatavilla olevien luonnontieteellisten viitekehysten mukaisesti siten, että myös kangasmetsien luonnonsuojelubiologiset arvot tulevat tasapainoisesti esille. METSO-ohjelman mukaisten metsien sekä uhanalaisten luontotyyppien kattava kuvailu on syytä tuoda mukaan suojelualueiden luontoarvojen kuvailuun erillislakien määrittämien luontokohteiden rinnalle.

Espoossa 19.10.2016

Espoon ympäristöyhdistys ry:n puolesta

Virpi Sahi
puheenjohtaja

Pirjo Itkonen
varapuheenjohtaja